

i 1000-1100-tallet. Alligevel kan man godt gå lidt hårdere til Saxo, end tilfældet er her, trods de forbehold der tages i bogens kildekritiske afsnit. Det største problem med Saxo er ikke hans facts og oprensning af begivenheder, men udeladelserne og den tendens, der ligger implicit både i selve narrativets opbygning, og når Saxo giver den fuld retorisk gas i lange detaljerede beskrivelser, f.eks i forbindelse med Absalons rolle i forhold til paveskismaet og beskrivelsen af de kirkemøder, hvori Valdemar deltog.

Dette til trods er det en yderst læseværdig og tankevækkende bog. Også for en forhærdet mediævist som undertegnede, der oven i købet har fulgt dele af Kjærs arbejde undervejs. Som populær formidling af svært og ofte ret tørt historisk stof er bogen forbilledlig. Kjær mestrer den britiske-akademiske, levende og indfølelse skrivelstil, og han er ikke bange for at digte af og til – måske på tværs, men dog aldrig direkte *imod* kilderne, hvilket glæder en gammel metodeunderviser. Illustrationerne er flotte og velvalgte, og resultatet en rendyrket coffee-table-bog af høj kvalitet, der vil egne sig fint som jule-, fødselsdags- eller konfirmationsgave til den generelt historieinteresserede. Engang i hedenold var det netop ofte historiske romaner om Valdemarerne, som konfirmanderne fik forærende, og som tændte eller nærrede deres historiske interesse. Denne bog kunne fint være en afløser, selvom det næppe er meningen, at ungdommen i dag skal spejle sig i den mærkelige mand fra Kyiv, der med et godt nudansk ord „musklede“ sig til magten, efterfølgende blev middelalderens Danmarks mest berømmede regent og i realiteten lagde grunden til arvekongedømmet.

Mia Münster-Swendsen

| NATALIJA GANINA, ALBRECHT CORDES & JAN LOKERS (UDG.): *Der Bardewiksche Codex des Lübschen Rechts von 1294*, I-III (I: *Faksimile und Erläuterungen*, II: *Edition, Textanalyse, Entstehung und Hintergründe*, III: ALBRECHT CORDES: *Rechtshistorischer Kommentar*), Nünnerich-Asmus, Oppenheim am Rhein, 2021-2022, 376 + 512 + 288 s., 40 + 40 + 30 euro.

I 1294 lod den lybske rådsherre Albert Bardewick foretage ikke alene en prægtig afskrift af Lübecks stadsret, men også en nyordning af paragrafferne. Dette håndskrift blev sammen med mange andre arkivalier i 1942 bragt i sikkerhed i en saltmine i Bernburg, som imidlertid blev plyndret af amerikanske tropper i 1945, hvorefter arkivet blev bragt til Sovjetunionen som krigsbytte af Den Røde Hær. Håndskriftet kom på afveje og blev af en Wladimir Gerassimowitsch i 1975 skænket til hjemstavnmuseet i den russiske by Jurjevets. I 2014 blev

det genopdaget af russiske forskere. Der er tale om en af de vigtigste udgaver af Lübecks stadsret, men russisk lov umuliggjorde en tilbagelevering. Der blev derfor besluttet ikke alene at konservere håndskriftet, men også at gøre det tilgængeligt i et trebindsværk indeholdende bl.a. håndskriftet i faksimile med kommentarer samt en række forklarende og uddybende artikler.

De inspirerende bidrag er gennemgående af høj kvalitet, og værket er i sin form af tilsvarende kvalitet med enkelte skønhedsfejl i gengivelsen af illuminationerne. Det kan kun betegnes som et historiens lykketraf, at det lykkedes at gennemføre dette udgivelsesprojekt i tæt samarbejde mellem forskere fra bl.a. Rusland og Tyskland. Kun sjældent er et enkelt håndskrift blevet genstand for så omhyggeligt et udgivelsesarbejde, og det ville ikke have været tilfældet, hvis håndskriftet var blevet tilbageleveret til Lübeck, og det ville slet ikke have været muligt efter den 24. februar 2022.

Carsten Jahnke

| GRETHE JACOBSEN: *Magtens kvinder før enevælden*, Gads Forlag, København 2022, 204 s., 279,95 kr.

Denne bog rummer tre studier af perioden ca. 1400 til 1600. Et af dronninger og regentskab, et af adelskvinders økonomiske og juridiske status og et af kvindelige lensmænd. Det sidste er så afgjort hovedstykket, både i omfang og i henseende til at bringe ny viden.

Bogens indledning beskriver flere formål: dels at fremdrage en overset eller misvisende behandlet side af kvinders historie, dels ud fra dette at belyse to overordnede spørgsmål, nemlig adelsvælden som social og politisk magtstruktur og patriarkatets funktion i det gamle danske samfund. I denne anmelders øjne lykkes det første godt, mens de overordnede spørgsmål kun får delvise svar.

Kapitlet om dronningerne drejer sig i hovedsagen om Margrete 1. og enkedronning Sophie. De to er jo langt fra ukendte størrelser i forskningen, men den kortfattede behandling her kaster godt lys over de strukturelle rammer, der bestemte mulighederne for kvindelige regenter i det danske valgrike. Midlet til det er et fokus på retsforholdene og en sammenligning med forholdene i Frankrig og England, foruden den selvfølgelig sammenligning mellem Margretes vellykkede og Sophies mislykkede stræben efter regeringsmagt.

Kapitlet om adelige kvinders vilkår har også diskussionen af kvinders retsstilling som sin centrale styrke. Arveret er helt central, som det må være i en stand, hvor både gods og ære var arvelige. Gennemgangen her er potentielt vigtig for den overordnede forståelse af, hvor-